

U 61/2016 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av programföretagens onlinesändningar och vidaresändningar av tv- och radioprogram (*förordningen om onlinesändningar av tv- och radioprogram*)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 14 september 2016 till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av programföretagens onlinesändningar och vidaresändningar av tv- och radioprogram samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 24 november 2016

Undervisnings- och kulturminister Sanni Grahn-Laasonen

Upphovsrättsrådet Viveca Still

18.11.2016

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM FASTSTÄLLANDE AV BESTÄMMELSER FÖR UTÖVANDET AV UPPHOVSRÄTT OCH NÄRSTÅENDE RÄTTIGHETER TILLÄMPLIGA PÅ VISSA AV PROGRAMFÖRETAGENS ONLINESÄNDNINGAR OCH VIDARESÄNDNINGAR AV TV- OCH RADIOPROGRAM

1 Allmänt

Den 14 september 2016 lämnade Europeiska kommissionen ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av programföretagens onlinesändningar och vidare-sändningar av tv- och radioprogram, COM(2016) 594 final, (förordningen om onlinesändningar av tv- och radioprogram).

Förslaget är en del av kommissionens andra upphovsrättsliga åtgärds paket i anknytning till strategin för den digitala inre marknaden. Kommissionen tog ett första steg i genomförandet av strategin i december 2015 genom ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om säkerställande av gränsöverskridande portabilitet för innehållstjänster online på den inre marknaden.

Förslaget bidrar också till en förbättring av den gränsöverskridande räckvidden för audiovisuella medietjänster, och kompletterar därmed direktivet 2010/13/EU om audiovisuella medietjänster.

2 Förslagets syfte

Förslaget syftar till att främja det gränsöverskridande tillhandahållandet av onlinetjänster som är anknutna till sändningar och att underlätta digitala vidare-sändningar över slutna nätverk av tv- och radioprogram med ursprung i andra medlemsstater genom att anpassa unionens rättsliga ram.

Genom förslaget uppdateras nuvarande bestämmelser i EU-lagstiftningen om klarering av rättigheter för att sända och vidare-sända tv- och radioprogram på den inre marknaden (s.k. satellit- och kabeldirektivet 93/83/EEG) så att de ska motsvara nya tillvägagångssätt. Sådana tillvägagångssätt är programföretagens direktuppspelningstjänster samt tillgång till program i nätet på begäran, som ofta kallas catch up-tjänster, samt vidare-sändning av program via IP-tv.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

3.1 Ursprunglig programverksamhet

Enligt förslaget ska ursprungslandsprincipen även tillämpas på anknutna onlinetjänster som programföretaget tillhandahåller. Enligt ursprungslandsprincipen anskaffar programföretaget de rättigheter som det behöver till kollektivt förvaldade rättigheter i det land i vilket programföretaget har sin huvudsakliga etableringsort. Vid prissättningen av rättigheterna ska man be-

akta alla aspekter av den anknutna onlinetjänsten såsom dess egenskaper, publik och språkversioner.

I förslaget har begreppet ursprunglig programverksamhet klargjorts så att programföretaget kan sända den ursprungliga sändningen med flera olika teknologier. I detta fall är det fråga om flera samtidiga ursprungliga sändningar för vilka rättigheter ska klareras enligt bestämmelserna om ursprunglig programverksamhet.

3.2 Vidaresändning

Med vidaresändning avses det att en ursprunglig tv- och radiosändning vidaresänds som oförändrad och samtidigt som den ursprungliga sändningen av en annan part än det programföretag som gjorde den ursprungliga sändningen eller under vars kontroll och ansvar den sändningen gjordes. Vidaresändningar ska inte omfatta digitala vidaresändningar som är fritt tillgängliga för allmänheten utan enbart slutna IP-baserade tjänster (IP-tv).

Enligt förslaget ska det på klarering av rättigheter gällande vidaresändning tillämpas samma regler som i det nuvarande satellit- och kabeldirektivet, dvs. när en aktör har fått tillstånd till vidaresändning av det ursprungliga programföretaget, ska rättigheterna klareras av kollektiva förvaltningsorganisationer då det gäller andra rättsinnehavare. Det har vanligtvis ansetts vara nödvändigt att rationalisera licensieringen på det här sättet eftersom det finns ett mycket stort antal rättsinnehavare i anknytning till programmen, vidaresändaren kan inte påverka sändningens innehåll och sändningen ska göras oförändrad, oförkortad och samtidigt som den ursprungliga sändningen. Detta innebär att sedvanlig licensiering inte i praktiken är möjligt.

4 Förslagets konsekvenser

Kommissionen har utfört en grundlig konsekvensbedömning av behovet att uppdatera satellit- och kabeldirektivet samt av de olika alternativen. Det nu valda alternativet baserar sig på samma modell som används i satellit- och kabeldirektivet. Den har fungerat väl och har trots de i begynnelsen framförda farhågorna till exempel inte orsakat skadlig priskonkurrens när det gäller upphovsrättsliga ersättningar. Direktivet har uppdaterats för att motsvara dagens behov på ett diskret sätt så att man ska kunna förutspå uppdateringens konsekvenser så väl som möjligt och utan att uppdateringen har en fundamental inverkan på tv- och radioprogramverksamhetens nuvarande verksamhetsmodeller.

Förslaget har ingen betydande negativ inverkan på programföretagens ställning i Finland. Denna slutsats får stöd av den särskilda utredningen av konsekvenserna för utvidgningen av satellit- och kabeldirektivet som undervisnings- och kulturministeriet låtit utföra enligt riksdagens önskemål (Marknadseffekter i Finland vid en eventuell utvidgning av tillämpningsområdet för satellit- och kabeldirektivet. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2016:29). I rapporten poängteras det att de förändringar på av-marknaden som redan pågår och som i stor utsträckning är en följd av digitaliseringen, utvecklingen av reklammarknader och samt förändringarna i tittar- och konsumtionsvanorna har en större effekt på av-marknaden än eventuella ändringar i tillämpningsområdet för satellit- och kabeldirektivet.

Förslaget till förordning tillåter alltså de i av-branschen allmänt tillämpade territoriella begränsningarna (geoblockering), som baserar sig på den i branschens licensieringspraxis befästa territoriella licensieringen.

Förslaget gör det möjligt att vidaresända även till tv- och radioprogram anknutna onlinetjänster som har sänts i en annan medlemsstat. Det har uppstått problem av att vidaresändningarna

inte har kunnat omfatta program vars sändning har fortsatt i televisionens onlinetjänster. Till exempel Ålands landskapsregering har ansett att det har varit problematiskt att vidareändringen av den svenska online tv-kanalen SVT Play i landskapet inte har varit möjlig och att ålänningarna inte har haft tillgång till den med anledning av territoriella begränsningar (geoblocking).

Förslaget har ingen inverkan på statens eller den Europeiska unionens budget.

5 Rättslig grund och förhållande till subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen

Den rättsliga grunden för förslaget är artikel 114 i EUF-fördraget. Denna artikel ger EU befogenhet att besluta om åtgärder som syftar till att upprätta den inre marknaden och få den att fungera. Detta innebär friheten att tillhandahålla och motta tjänster. Den rättsliga grunden kan anses vara lämplig.

Förslaget gäller tv- och radiosändningar som överskrider medlemsstaternas gränser samt deras vidareändring. Åtgärderna har begränsats till det som kan anses vara nödvändigt. Förslaget baserar sig mycket långt på den redan befintliga modellen som används i satellit- och kabeldirektivet. Förslaget kan anses överensstämma med proportionalitetsprincipen.

6 Nationell lagstiftning inklusive Ålands ställning

Upphovsrätten hör till rikets lagstiftningsbehörighet. Åland har ett särskilt intresse i frågan som ansluter sig till vidareändringen på Åland av program som sänds av Sveriges television även till den del det är fråga om anknutna onlinetjänster.

Det regleringsinstrument som valts i förslaget, en direkt tillämplig förordning, kan orsaka vissa problem i förhållande till den gällande lagstiftningen. Satellit- och kabeldirektivet ger till vissa delar nationellt spelrum. Detta spelrum har i den finska lagstiftningen använts på två olika ställen på ett sätt som kan orsaka samordningsproblem med den existerande lagstiftningen och de arrangemang som baserar sig på den. För det första motsvarar de upphovsrättsliga begrepp som har använts i den nationella lagstiftningen i Finland inte till alla delar fullt de upphovsrättsliga begreppen inom EU. För det andra har den kollektiva förvaltningen av upphovsrätten i Finland på basis av satellit- och kabeldirektivet genomförts inom ramen för ett avtalslicenssystem. Bestämmelser som direkt tillämpas på basis av förordningen kommer till den här delen att leda till ett annorlunda resultat. Det blir mycket problematiskt om man vid sidan av sändnings- och vidareändringsverksamhetens traditionella licensieringspraxis måste införa ett helt annorlunda system när det gäller sändningarnas onlinetjänster.

7 Andra medlemsstaters ståndpunkter

Medlemsstaterna har inte ännu fastslagit sina ståndpunkter.

8 Den nationella behandlingen av förslaget

Förslaget sändes på remiss den 16 september 2016. Remisstiden gick ut den 15 oktober 2016. Därtill ordnades det ett öppet samrådsmöte om förslaget den 11 oktober 2016.

Behandling i inre marknadssektionen den 15 november 2016 samt skriftligt förvarande i kultur- och av-sektionen (sektion 31) den 14—15 november 2016.

9 Behandlingen av förslaget i Europeiska unionen

Förslaget behandlas av rådets arbetsgrupp för immaterialrätt (upphovsrätt).

Förslaget torde behandlas av Europeiska parlamentets JURI-utskott. Den närmare tidtabellen är inte än klar.

10 Statsrådets ståndpunkt

På allmän nivå understöder Finland kommissionens förslag att uppdatera satellit- och kabeldirektivet att omfatta de nya tillvägagångssätten i televisions- och radiobranschen. Det är också bra att begreppen ursprunglig sändning och vidareändning klargörs på det föreslagna sättet.

Finland förhåller sig dock med reservation till valet av det föreslagna regleringsinstrumentet, dvs. förordning, och anser att man i första hand ska föreskriva om ärendet genom ett direktiv eller alternativt se till att det lämnas tillräckligt med nationellt spelrum så att arrangemanget enligt förslaget till förordning kan samordnas med det existerande nationella systemet. Finland anser vidare att principen om avtalsfrihet som ingår i förslaget till förordning ska förstärkas.